

Vergaderjaar 2024–2025

36 600 XIV

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (XIV) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2025

22 159

Wijziging van de Zaaizaad- en Plantgoedwet

Nr. 77

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 januari 2025

Zoals toegezegd in mijn brief van 5 december 2022 (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 116) informeer ik uw Kamer bij deze over de voortgang van het project handavingsinstrumentarium van de Zaaizaad- en Plantgoedwet 2005 (Zpw) en de Landbouwkwaliteitswet (Lkw). Daarnaast informeer ik uw Kamer over wijziging van de Zpw voor wat betreft het procesrecht rond kwekersrecht zoals toegezegd in mijn brief van 11 september 2024 (Kamerstuk 36 410 XIV, nr. 103).

Handavingsinstrumentarium Zpw en Lkw

Het project handavingsinstrumentarium Lkw en Zpw betreft de diensten Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen (NAK), Bloembollenkeuringsdienst (BKD), Naktuinbouw, Kwaliteit Controle Bureau (KCB), Skal Biocontrole (Skal) en Controle Orgaan Kwaliteit Zaken (COKZ). Ook NVWA is betrokken. Aanleiding voor dit project is het rapport van het onderzoeksbureau Kwink waarin het handavingsinstrumentarium van de genoemde diensten in geëvalueerd (Kamerstuk 36 200 XIV, nr. 116). Eerder heb ik aangegeven (Kamerstuk 27 858, nr. 633) dat ik op 3 punten het handavingsinstrumentarium van de betreffende diensten wil versterken. Het gaat om:

- 1) punitieve (bestraffende) sancties,
- 2) herstelsancties en verscherpt toezicht en
- 3) vereenvoudiging van de regelgeving.

Bestuurlijke boete in de Zaaizaad en plantgoedwet 2005

Ik heb mij afgelopen jaar vooral gericht op de punitieve sancties. Uit het rapport van Kwink bleek dat de Zpw een bestuurlijk punitief instrument mist. Concreet betekent dit dat ik een wetsvoorstel voorbereid waarin de bestuurlijke boete op het terrein van de diensten Nak en Naktuinbouw beschikbaar wordt gemaakt. De inrichting hiervan, zoals categorisering

van de mogelijke overtredingen en de hoogte van de boete, wordt met beide diensten en de NVWA uitgewerkt.

Tuchtrecht in de Landbouwkwaliteitswet

Voor de diensten die over handhavingsbevoegdheden beschikken op grond van in de Lkw is de situatie anders. Daar is het economisch tuchtrecht ingericht als punitief instrument. Gezien het goede functioneren van de tuchtgerechten binnen de sectoren waarin BKD, KCB en COKZ actief zijn en het vertrouwen van deze sectoren en diensten in deze tuchtgerechten hebben, is besloten om het tuchtrecht voor deze sectoren in stand te houden. Voor de biologische sector is dit niet het geval (zie hierna).

Voor BKD, KCB en COKZ wordt gekeken naar versterking van het tuchtrecht waar mogelijk. Als onderdeel daarvan wil ik graag de uitspraken van deze tuchtgerechten geanonimiseerd openbaar maken. Ik onderzoek de mogelijkheid om dit te doen via de website <https://tuchtrecht.overheid.nl> waarop al uitspraken van andere tuchtgerechten geanonimiseerd openbaar gemaakt worden.

De biologische sector

Voor Skal, de controle autoriteit voor de biologische sector, is geconstateerd dat het tuchtrecht niet afdoende functioneert. In algemene zin geldt dat tuchtrecht vooral wordt ingezet in homogene sectoren. Echter, de biologische sector is dusdanig divers dat het tuchtrecht niet meer passend wordt geacht. Daarmee heeft Skal momenteel geen beschikking over een eigenstandig punitief instrument. Daarom ben ik voornemens om in het genoemde wetsvoorstel de bestuurlijke boete mogelijk te maken voor de biologische sector. Ook met Skal ben ik, samen met de NVWA, in overleg over de uitwerking van dit voorstel.

Verwachte planning

Ik verwacht in 2025 de voorbereidingen van de bestuurlijke boete met de betreffende diensten te hebben afgerond. Dat geldt ook voor de andere twee punten, de herstelsancties en verscherpt toezicht en de vereenvoudiging van de regelgeving. Dit betekent dat daarna, in 2026, het wetgevingsproces kan worden gestart met de internetconsultatie.

Wijziging van de Zpw in verband met het kwekersrecht

Met mijn brief van 11 september 2024 heb ik aangekondigd om terugwerkende kracht bij het vernietigen van een kwekersrecht te regelen in de Zpw, conform het UPOV-verdrag. Ik heb toen aangekondigd enkele andere procesrechtelijke verbeterpunten rond het kwekersrecht geïdentificeerd te hebben. In de afgelopen periode heb ik onderzocht welke verbeterpunten ik eveneens wil meenemen in het aangekondigde wetsvoorstel. Dit betreft het volgende:

De Raad voor plantenrassen (hierna: Raad) kan nu zelf geen kwekersrechten (laten) intrekken of vernietigen. Dit kan volgens de Zpw alleen «door iedere belanghebbende en door of namens Onze Minister worden gevorderd» bij de burgerlijke rechter. In eerste instantie is de veronderstelling geweest dat van deze bevoegdheid geen gebruik gemaakt hoeft te worden, omdat de Raad, als bestuursorgaan dat het kwekersrecht verleent ook de bevoegdheid zou hebben om het in te trekken. Echter, het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb, voor deze materie de hoogste

bestuursrechter) heeft geoordeeld dat dit niet het geval is (zie ECLI:NL:CBB:2019:106).

Indien de Raad ontdekt dat een kwekersrecht ten onrechte is verleend, is het wenselijk dat de Raad dit ook zelf kan (laten) herstellen. Het alternatief is immers dat gewacht moet worden totdat het kwekersrecht door een ander bedrijf wordt aangevochten. Hierdoor kan een onterecht verleend kwekersrecht onnodig lang blijven bestaan.

Ik beoog daarom een tweede wijziging aan het in september jl. aangekondigde wetsvoorstel toe te voegen waarmee de Raad het intrekken van een kwekersrecht bij de civiele rechter kan vorderen. Per abuis is dit wetsvoorstel genoemd in de bijlage van mijn brief van 8 november jl. (Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 63) over wetsvoorstellen die naar verwachting in 2025 worden ingediend. Ik ben voornemens om rond de zomer 2025 een concept wetsvoorstel tot wijziging van de Zpw in consultatie te brengen waarin beide wijzigingen worden opgenomen. Ik verwacht dit voorstel in de loop van 2026 aan uw Kamer te kunnen aanbieden.

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J.F. Rummenie